

KIBRISLI TÜRK İNSAN HAKLARI VAKFI'NIN GKRY'NİN KIBRISLI TÜRKLERE YÖNELİK İNSAN HAKLARI İHLALLERİYLE İLGİLİ ÇALIŞMALARI

Kıbrıslı Türk İnsan Hakları Vakfı'nın (KTİHV'nin) faaliyete geçtiği tarih olan 2 Mart 2005 tarihinden itibaren, çok sayıda KKTC vatandaşı, Vakfa, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin (GKRY'nin), mülkiyet hakkı, kayıplar, serbest dolaşım özgürlüğü, vatandaşlık gibi konularda gerçekleştirdiği insan hakları ihlalleriyle ilgili olarak başvuruda bulundu.

Bu başvurular, Vakfın oluşturduğu çeşitli alt komisyonlar tarafından kabul edildi, incelendi, sınıflandırıldı ve dava konusu olmaya uygun olan başvurularla ilgili olarak girişimler başlatıldı.

Aşağıda bu konular ayrı başlıklar altında ele alınacak ve her bir konuyla ilgili olarak bugüne kadar yapılan çalışmalar özetlenecektir.

1. Kayıplar

1963–1974 arasında, EOKA ve GKRY'ye bağlı birlikler tarafından katledilen/kaybedilen Kıbrıslı Türklerin yakınlarının yaptıkları başvurular, KTİHV'nin faaliyete geçer geçmez gündeminin ilk sıralarına aldığı konular arasındadır. Kayıp yakınlarının başvuruları, Vakfın ilgili komisyonu tarafından, AİHM'nin 2001'de verdiği Cyprus v. Turkey kararı ışığında incelenmiş ve değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme sonucunda, AİHM'ye başvuru süresi de dikkate alınarak, yakın zamanda olayın faillerinden birinin ve GKRY'nin açıklamaları dolayısıyla yeniden gündeme gelen Taşkent (Dohni) Köyü katliamı pilot dava olarak seçilmiş ve komisyonun çalışmaları bu dava üzerinde yoğunlaştırılmıştır.

GKRY'nin, 2003'te, kuzeyde yayınlanan Türkçe gazetelere verdiği ilanlarla, kayıp yakınlarına yaptığı, güneye geçip kan vermek suretiyle kayıplarının akıbetinin belirlenmesiyle ilgili çalışmalara katkı koyma çağrısı komisyonun çalışmalarının hareket noktasını teşkil etmiştir. Taşkent'li kayıp yakınları bu çağrıya uymuş ve ilanların yayınlanmasından kısa bir süre sonra, o dönemde bazı tehlikeleri de göze alarak, güneye geçip kan örneği vermişlerdir. Buna karşın, GKRY Dışişleri Bakanlığı, ilanda yer alan taahhütünü yerine getirmeyerek, 2003'ten bugüne dek kayıp yakınlarına kayıplarının akıbetiyle ilgili olarak herhangi bir bilgi

vermemiştir. İşte bu noktadan hareketle, GKRY Cumhurbaşkanlığı'na ve Dışişleri Bakanlığı'na yönelik iki ayrı dilekçeyle, 6 Temmuz 2005 tarihinde girişim başlatılmış ve GKRY'nin, gazete ilanlarında yüklendiği yükümlülüğü yerine getirmemek suretiyle kayıp yakınlarını gayrıinsani muameleye tabi tutarak AİHS'nin 3. maddesini ihlal ettiğini dile getirilmiştir. Dilekçelerde yer alan talep, GKRY'nin taahhütünü yerine getirmesi ve kayıp yakınlarını, kayıplarının akıbeti ile ilgili olarak bilgilendirmesidir. Bu başvurunun üzerinden üç ay geçmiş olmasına karşın, GKRY, kayıp yakınlarına herhangi bir bilgi vermemiştir. Oysa, Kıbrıs Cumhuriyeti Anayasası'nın 29. maddesine göre, başvurularda derhal ve en geç 30 gün içerisinde gerekçeli ve yazılı olarak yanıt verilmesi gerekmektedir. Vakıf, bundan sonraki süreçte, başvuru taleplerinin yerine getirilmemesi ile ilgili olarak, GKRY Yüksek İdare Mahkemesi'nde dava açılması için hazırlık yapmaktadır. Amaç, iç hukuk yollarını tüketip, AİHS'ye başvurmaktır.

Vakfın, kayıplar ile ilgili ikinci girişimi, 26 Temmuz 2005 tarihinde, GKRY Başsavcılığı nezdinde gerçekleştirilmiştir. Taşkent katliamının faillerinden biri olduğunu güneyde yayınlanan bir gazetede itiraf eden bir Kıbrıslı Rumun açıklamaları üzerine, GKRY Başsavcılığı'na bir dilekçeyle başvurulmuş, bu kişi ve onun itiraflarında ve olayın tanıklarının ifadelerinde adı geçen diğer kişiler hakkında soruşturma açılması talep edilmiştir. Dilekçede, Cyprus v. Turkey kararı ışığında, bu kişiler hakkında soruşturma başlatılmamış olmasının AİHS'nin 2. maddesinin ve 5. maddesinin ihlali anlamına geldiği vurgulanmıştır. Bu başvurunun üzerinden iki ayı aşkın bir süre geçmiş olmasına karşın, GKRY Başsavcılığı, başvurularda, başvurularıyla ilgili herhangi bir bilgi vermemiştir. Oysa, yukarıda da dile getirildiği gibi, Kıbrıs Cumhuriyeti Anayasası'nın 29. maddesine göre, başvurularda derhal ve en geç 30 gün içerisinde gerekçeli ve yazılı olarak yanıt verilmesi gerekmektedir. Başsavcılığın Anayasa'da yer alan bu yükümlülüğünü yerine getirmemesi durumunda GKRY iç hukukunda başvurulabilecek başka herhangi bir yol yoktur. Bu şartlar altında Vakıf, konuyla ilgili olarak doğrudan doğruya AİHS'ye başvurmanın hazırlıkları içerisinde. Böyle bir başvuruda, sanıklar hakkında soruşturma başlatılmamış ve başvuruların akıbeti konusunda herhangi bir açıklama ya da bildirim yapılmamış olması dolayısıyla, kayıp yakınlarının uğramış oldukları gayrıinsani muameleye vurgu yapılarak, AİHS'nin 3. maddesinin ihlali de gündeme getirilecektir.

Aşağıda, GKRY Cumhurbaşkanlığı'na, Dışişleri Bakanlığı'na ve Başsavcılığı'na verilen dilekçeler yer almaktadır.

6 Temmuz, 2005.

**Kıbrıs Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı,
Lefkoşa, Kıbrıs.**

Konu: 14 Haziran 2003 tarihli Kıbrıs Gazetesi'ndeki taahhüt ışığında Dohni (Taşkent) kayıplarının akıbeti hakkında bilgi ve kayıpların kemiklerinin iadesi için gereğinin yapılması istemi hk.

14 Ağustos 1974'te Dohni'de (Taşkent'te) meydana gelen ve 84 Kıbrıslı Türkün (Ek 1) kaybolmasıyla (ya da öldürülmesiyle) sonuçlanan menfur olayların ardından, Kıbrıs Cumhuriyeti, 23 Nisan 2003'e kadar, kayıpların yakınlarına, kayıplarının akibetiyle ilgili herhangi bir bilgi vermemiştir. Bu dönemde, kayıplarla ilgili çalışmalar, Birleşmiş Milletler gözetiminde, iki toplumun temsilcilerinin katıldığı Kayıp Şahıslar Komitesi tarafından yürütülmüş, Kıbrıslı Türk kayıp yakınları Kıbrıs Cumhuriyeti tarafından muhatap alınmamıştır. Kuzeyden güneye, güneyden de kuzeye geçişin yasak olması ve Kıbrıs'ta devam etmekte olan olağanüstü hal nedeniyle, kayıp yakınlarının, kayıplarının akibetinin kendilerine bildirilmesini ya da (öldürülmüş olmalarının tespit edilmesi durumunda) cenazelerinin iadesini istemeleri mümkün olmamıştır.

23 Nisan 2003'te kuzeyden güneye geçişlerin serbest bırakılmasının ardından, 14 Haziran 2003 tarihinde, kuzeyde yayınlanan "Kıbrıs Gazetesi"nde, Kıbrıs Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı'nın Türkçe bir ilanı yer almıştır (Ek 2). Bu ilandaki açıklama şöyledir: "Kıbrıs Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu, 30 Nisan 2003 tarihinde aldığı bir kararla, 12 Mayıs

2003 tarihinde, 500 kayıp Kıbrıslı Türkün tam listesini Resmi Gazete'nin 3713 sayılı nüshasında yayınladı ... Kayıp kişilerle ilgili 31 Temmuz 1997 tarihli anlaşmaya göre, bu listedeki 500 kayıp kişiden 201 kişinin ne zaman öldürüldüğü ve nerede gömüldüğü hakkında Kıbrıslı Türk temsilciye bilgi ve belgeler verildi.

... Sözü geçen kayıpların yakınları, Kıbrıs Cumhuriyeti makamlarının yaptıkları ve yakınlarının akibeti ile ilgili araştırmalar sonucuyla edinilen bilgilere sahip olabilir ... Bilgilendirilmeleri sırasında, kayıp kişilerin yakınları, kayıp kişiye ait ölüm öncesi belge ve bilgilerinin yanı sıra genetik maddelerin toplanacağı bir bankanın kurulması için kan verebilir. Bu banka, DNA yöntemiyle yapılacak olan ve kayıp kişinin cesedinin bulunmasına yönelik bilimsel çalışmalara ve bu cesedin kayıp kişinin yakınlarına teslim edilmesine büyük katkılarda bulunacaktır.

Söz konusu kişilerin gömülü olduğu yer belirlendi ve bölgede kazılar yapıldı. Kazılar sonucu insan kemikleri bulundu. DNA yöntemiyle kemiklerin bilimsel bir biçimde taranması mümkün olursa, Bilimsel Grup sürecin ikinci aşaması olan kemiklerin mezardan çıkarılmasına başlayacak. Bu işlem için yakınların işbirliği gereklidir.

Yetkili makamlar DNA yönteminin uygulanmasının mümkün olması için ilgili ailelerin gerekli kan örnekleri ve yakınlarının ölüm öncesine ilişkin bilgiler vermeleri çağrısında bulundular.İlgili ailelerin 22305794 ve 22305795 numaralı telefonlara başvurabilecekleri açıklandı. Tamamen insancıl nitelikli bu çalışmanın amacı, ailelere kayıp yakınlarının akibeti hakkında ikna edici delillerle bilgi verip, bilimsel yöntemle tanınacak kemikleri kayıp kişilerin dini geleneklerine uygun olarak onurlu biçimde defnetmeleri için iade etmektir”.

Bu ilanda yer alan açıklamalardan hareketle, Dohni'deki ve Zygi'deki kayıpların yakınları olarak bizler, Kıbrıs Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı'nın çağrısına uyararak, 17 Temmuz 2003 tarihinde, “The Cyprus Institute of Neurology”ye başvurup, kayıp akrabalarımızın kimliğinin belirlenmesi sırasında kullanılmak üzere kan verdik (Ek 3). Kan vermeye giderken amacımız, yukarıya kısaltarak alıntılıdığımız Bakanlık yazısında belirtildiği gibi, “Kıbrıs Cumhuriyeti makamlarının yaptı(ğı) ve yakınları(mızın) akibeti ile ilgili araştırmalar sonucuyla edinilen bilgilere sahip ol(mak)” ve “DNA yönteminin uygulanmasının mümkün olması(nı)” sağlamaktı. Nitekim, “sürecin ikinci aşaması olan kemiklerin mezardan çıkarılması ... işlem(i) için yakınların işbirliği(nin) gerekli” olduğunu

Kıbrıs Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı açıklamıştı. Ayrıca, aynı açıklamada, “Yetkili makamlar DNA yönteminin uygulanmasının mümkün olması için ilgili ailelerin gerekli kan örnekleri ve yakınlarının ölüm öncesine ilişkin bilgiler vermeleri çağrısında bulundular” şeklinde yer alan ifadeden hareketle bu “çağrı”ya icabet etmemizin temel nedeni de, Bakanlığın aynı yazıda açıkladığı “çalışmanın amacı”ni gerçekleştirmesine yardımcı olmaktır. İlgili yazının son kısmı şöyleydi: “Bu çalışmanın amacı, ailelere kayıp yakınlarının akıbeti hakkında ikna edici delillerle bilgi verip, bilimsel yöntemle tanınacak kemikleri kayıp kişilerin dini geleneklerine uygun olarak onurlu biçimde defnetmeleri için iade etmektir”.

Bu ilandaki açıklamalardan hareketle, Dohni’deki ve Zygi’deki kayıpların yakınları olarak bizler, Kıbrıs Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı’nın çağrısına uyarak, 17 Temmuz 2003 tarihinde, o dönemdeki hassas ortamdan kaynaklanan bazı riskleri de göze alarak, “The Cyprus Institute of Neurology”ye başvurup, kayıp akrabalarımızın kimliğinin belirlenmesi sırasında kullanılmak üzere kan verdik ve imzaladığımız muvafakatnamede (Ek 3) belirtildiği üzere, bize, “Kıbrıs Hükümetinin direkt onayı” ardından kayıplarımızın akıbetiyle ilgili olarak verilecek bilgiyi beklemeye koyulduk.

Bugün, Kıbrıs Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı’nın kuzeyde yayınlanan “Kıbrıs Gazetesi”ne verdiği ilanın üzerinden iki yılı aşkın bir süre geçmiş bulunmaktadır. Bu ilanı takiben bizim “The Cyprus Institute of Neurology”ye başvurup kan verme tarihimiz, yukarıda da belirtildiği gibi, 17 Temmuz 2003’tür ki bu tarihin üzerinden de iki yıla yakın bir zaman geçmiştir. Oysa Bakanlık, bu süre içerisinde bize “bilimsel yöntemle tanınacak kemikleri kayıp(larımızı) dini gelenekleri(mize) uygun olarak onurlu biçimde defnetme(miz) için iade etme(diği)”gibi, kayıplarımızın akıbeti hakkında ikna edici herhangi bir bilgi de vermemiştir.

Bu durum, Kıbrıs Gazetesi’nde yayınlanan ve bizi hassas bir dönemde çeşitli riskleri göze alarak güneye geçip kan vermeye sevk eden ilandaki taahhütlere tamamen terstir. Bu taahhütlerin bu kadar uzun bir süreden beri yerine getirilmiyor olması, yakınlarını 14 Ağustos 1974’te kaybettikten sonra onların akıbeti hakkında herhangi bir sağlıklı bilgi edinememiş olan bizlerin alevlendirilen umutlarımızın yeniden söndürülmesi anlamına gelmektedir.

Bu durum, 1974’ten beri kayıplarımız hakkında herhangi bir resmi ve kesin bilgiye ulaşamamaktan dolayı uğramakta olduğumuz gayrı insani muamelenin daha da artırılarak devam ettirilmesi anlamına gelmekte ve kayıp yakınları olarak bizleri tarif edilemez acılar içinde bırakmaktadır. Oysa Kıbrıs Cumhuriyeti, taraf olduğu Avrupa İnsan Hakları

Sözleşmesi'nin 3. maddesi gereği, insanları gayrı insani muameleye tabi tutmama yükümlülüğü altındadır.

Bu nedenle, biz kayıp yakınları, en kısa süre içinde, 14 Haziran 2003 tarihli Kıbrıs Gazetesi'nde yer alan ilanda taahhüt edildiği gibi, bizleri, kayıplarımızın akibeti hakkında yazılı bir biçimde, ikna edici delillerle bilgilendirmenizi ve bilimsel yöntemle tanınacak kemikleri kayıplarımızın dini geleneklerimize uygun olarak, onurlu biçimde defnedilmeleri için iade etmenizi talep etmekteyiz. Bu talebimizin yerine getirilmemesi halinde yargı yoluna başvurma hakkımızı saklı tuttuğumuzu bildirir, saygılar sunarız.

6 Temmuz, 2005.

**Kıbrıs Cumhuriyeti Dışışleri Bakanlığı,
Lefkoşa, Kıbrıs.**

Konu: 14 Haziran 2003 tarihli Kıbrıs Gazetesi'ndeki taahhüt ışığında Dohni (Taşkent) kayıplarının akibeti hakkında bilgi ve kayıpların kemiklerinin iadesi için gereğinin yapılması istemi hk.

14 Ağustos 1974'te Dohni'de (Taşkent'te) meydana gelen ve 84 Kıbrıslı Türkün (Ek 1) kaybolmasıyla (ya da öldürülmesiyle) sonuçlanan menfur olayların ardından, Kıbrıs Cumhuriyeti, 23 Nisan 2003'e kadar, kayıpların yakınlarına, kayıplarının akibetiyle ilgili herhangi bir bilgi vermemiştir. Bu dönemde, kayıplarla ilgili çalışmalar, Birleşmiş Milletler

gözetiminde, iki toplumun temsilcilerinin katıldığı Kayıp Şahıslar Komitesi tarafından yürütülmüş, Kıbrıslı Türk kayıp yakınları Kıbrıs Cumhuriyeti tarafından muhatap alınmamıştır. Kuzeyden güneye, güneyden de kuzeye geçişin yasak olması ve Kıbrıs'ta devam etmekte olan olağanüstü hal nedeniyle, kayıp yakınlarının, kayıplarının akibetinin kendilerine bildirilmesini ya da (öldürülmüş olmalarının tespit edilmesi durumunda) cenazelerinin iadesini istemeleri mümkün olmamıştır.

23 Nisan 2003'te kuzeyden güneye geçişlerin serbest bırakılmasının ardından, 14 Haziran 2003 tarihinde, kuzeyde yayınlanan "Kıbrıs Gazetesi"nde, Kıbrıs Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı'nın Türkçe bir ilanı yer almıştır (Ek 2). Bu ilandaki açıklama şöyledir: "Kıbrıs Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu, 30 Nisan 2003 tarihinde aldığı bir kararla, 12 Mayıs 2003 tarihinde, 500 kayıp Kıbrıslı Türkün tam listesini Resmi Gazete'nin 3713 sayılı nüshasında yayınladı ... Kayıp kişilerle ilgili 31 Temmuz 1997 tarihli anlaşmaya göre, bu listedeki 500 kayıp kişiden 201 kişinin ne zaman öldürüldüğü ve nerede gömüldüğü hakkında Kıbrıslı Türk temsilciye bilgi ve belgeler verildi.

... Sözü geçen kayıpların yakınları, Kıbrıs Cumhuriyeti makamlarının yaptıkları ve yakınlarının akibeti ile ilgili araştırmalar sonucuyla edinilen bilgilere sahip olabilir ... Bilgilendirilmeleri sırasında, kayıp kişilerin yakınları, kayıp kişiye ait ölüm öncesi belge ve bilgilerinin yanı sıra genetik maddelerin toplanacağı bir bankanın kurulması için kan verebilir. Bu banka, DNA yöntemiyle yapılacak olan ve kayıp kişinin cesedinin bulunmasına yönelik bilimsel çalışmalara ve bu cesedin kayıp kişinin yakınlarına teslim edilmesine büyük katkılarda bulunacaktır.

Söz konusu kişilerin gömülü olduğu yer belirlendi ve bölgede kazılar yapıldı. Kazılar sonucu insan kemikleri bulundu. DNA yöntemiyle kemiklerin bilimsel bir biçimde taranması mümkün olursa, Bilimsel Grup sürecin ikinci aşaması olan kemiklerin mezardan çıkarılmasına başlayacak. Bu işlem için yakınların işbirliği gereklidir.

Yetkili makamlar DNA yönteminin uygulanmasının mümkün olması için ilgili ailelerin gerekli kan örnekleri ve yakınlarının ölüm öncesine ilişkin bilgiler vermeleri çağrısında bulundular. İlgili ailelerin 22305794 ve 22305795 numaralı telefonlara başvurabilecekleri açıklandı. Tamamen insancıl nitelikli bu çalışmanın amacı, ailelere kayıp yakınlarının akibeti hakkında ikna edici delillerle bilgi verip, bilimsel yöntemle tanınacak

kemikleri kayıp kişilerin dini geleneklerine uygun olarak onurlu biçimde defnetmeleri için iade etmektir”.

Bu ilanda yer alan açıklamalardan hareketle, Dohni'deki ve Zygi'deki kayıpların yakınları olarak bizler, Kıbrıs Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı'nın çağrısına uyarak, 17 Temmuz 2003 tarihinde, “The Cyprus Institute of Neurology”ye başvurup, kayıp akrabalarımızın kimliğinin belirlenmesi sırasında kullanılmak üzere kan verdik (Ek 3). Kan vermeye giderken amacımız, yukarıya kısaltarak alıntıladığımız Bakanlık yazınızda belirttiğiniz gibi, “Kıbrıs Cumhuriyeti makamlarının yaptı(ğı) ve yakınları(mızın) akibeti ile ilgili araştırmalar sonucuyla edinilen bilgilere sahip ol(mak)” ve “DNA yönteminin uygulanmasının mümkün olması(nı)” sağlamaktı. Nitekim, “sürecin ikinci aşaması olan kemiklerin mezardan çıkarılması ... işlem(i) için yakınların işbirliği (nin) gerekli” olduğunu siz açıklamıştınız. Ayrıca, aynı açıklamanızda, “Yetkili makamlar DNA yönteminin uygulanmasının mümkün olması için ilgili ailelerin gerekli kan örnekleri ve yakınlarının ölüm öncesine ilişkin bilgiler vermeleri çağrısında bulundular” şeklinde yer alan ifadeden hareketle bu “çağrı”ya icabet etmemizin temel nedeni de, sizin, aynı yazıda açıkladığınız “çalışmanın amacı”ni gerçekleştirmenize yardımcı olmaktı. İlgili yazının son kısmı şöyleydi: “Bu çalışmanın amacı, ailelere kayıp yakınlarının akibeti hakkında ikna edici delillerle bilgi verip, bilimsel yöntemle tanınacak kemikleri kayıp kişilerin dini geleneklerine uygun olarak onurlu biçimde defnetmeleri için iade etmektir”.

Bu ilandaki açıklamalardan hareketle, Dohni'deki ve Zygi'deki kayıpların yakınları olarak bizler, Kıbrıs Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı'nın çağrısına uyarak, 17 Temmuz 2003 tarihinde, o dönemdeki hassas ortamdan kaynaklanan bazı riskleri de göze alarak, “The Cyprus Institute of Neurology”ye başvurup, kayıp akrabalarımızın kimliğinin belirlenmesi sırasında kullanılmak üzere kan verdik ve imzaladığımız muvafakatnamede (Ek 3) belirtildiği üzere, bize, “Kıbrıs Hükümetinin direkt onayı” ardından kayıplarımızın akibetiyle ilgili olarak verilecek bilgiyi beklemeye koyulduk.

Bugün, Bakanlığımızın kuzeyde yayınlanan “Kıbrıs Gazetesi”ne verdiği ilanın üzerinden iki yılı aşkın bir süre geçmiş bulunmaktadır. Bu ilanı takiben bizim “The Cyprus Institute of Neurology”ye başvurup kan verme tarihimiz, yukarıda da belirtildiği gibi, 17 Temmuz 2003'tür ki bu tarihin üzerinden de iki yıla yakın bir zaman geçmiştir. Oysa Bakanlığımız, bu süre içerisinde bize “bilimsel yöntemle tanınacak kemikleri kayıp(larımızı)

dini gelenekleri(mize) uygun olarak onurlu biçimde defnetme(miz) için iade etme(diği)’gibi, kayıplarımızın akibeti hakkında ikna edici herhangi bir bilgi de vermemiştir.

Bu durum, Kıbrıs Gazetesi’nde yayınlanan ve bizi hassas bir dönemde çeşitli riskleri göze alarak güneye geçip kan vermeye sevk eden ilanınızdaki taahhütlerinize tamamen terstir. Bu taahhütlerin bu kadar uzun bir süreden beri yerine getirilmiyor olması, yakınlarını 14 Ağustos 1974’te kaybettikten sonra onların akıbeti hakkında herhangi bir sağlıklı bilgi edinememiş olan bizlerin alevlendirilen umutlarımızın yeniden söndürülmesi anlamına gelmektedir. Bu durum, 1974’ten beri kayıplarımız hakkında herhangi bir resmi ve kesin bilgiye ulaşamamaktan dolayı uğramakta olduğumuz gayrı insani muamelenin daha da artırılarak devam ettirilmesi anlamına gelmekte ve kayıp yakınları olarak bizleri tarif edilemez acılar içinde bırakmaktadır. Oysa Kıbrıs Cumhuriyeti, taraf olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 3. maddesi gereği, insanları gayrı insani muameleye tabi tutmama yükümlülüğü altındadır.

Bu nedenle, biz kayıp yakınları, bizleri, en kısa süre içinde, 14 Haziran 2003 tarihli Kıbrıs Gazetesi’nde yer alan ilanda taahhüt edildiği gibi, kayıplarımızın akibeti hakkında, yazılı bir biçimde, ikna edici delillerle bilgilendirmenizi ve bilimsel yöntemle tanınacak kemikleri kayıplarımızın dini geleneklerimize uygun olarak onurlu biçimde defnedilmeleri için iade etmenizi talep etmekteyiz. Bu talebimizin yerine getirilmemesi halinde yargı yoluna başvurma hakkımızı saklı tuttuğumuzu bildirir, saygılar sunarız.

26 Temmuz, 2005.

Kıbrıs Cumhuriyeti Başsavcılığı,

Lefkoşa – Kıbrıs

14 Ağustos 1974'te Dohni'de (Taşkent'te) meydana gelen ve 84 Kıbrıslı Türkün (Ek 1) kaybolmasıyla (ya da ölümüyle) sonuçlanan menfur olaylarla ilgili olarak, olayların vuku bulduğu tarihten itibaren, gerek bu menfur olaydan tesadüf eseri sağ olarak kurtulan Suat Hüseyin (Ek 2), gerek kayıpların yakınları (Ek 3), gerek Kayıp Şahıslar Komitesi (Ek 4) tarafından çeşitli açıklamalar yapılmış ve olayların faileri arasında bulunduğu iddia edilen kişilerin isimleri bu açıklamalarda yer almıştır. Buna karşın, bugüne kadar, Dohnili kayıp yakınları, Kıbrıs Cumhuriyeti'nin yetkili makamlarının, olayların failerinin bulunması, sorgulanması ve yargılanması hususunda gerçekleştirdikleri herhangi bir resmi girişimden haberdar edilmemişlerdir.

Olayların üzerinden uzunca bir süre geçmiş olmasına karşın, Dohni'li kayıp yakınları da, Kıbrıs Cumhuriyeti yetkili makamları nezdinde, failerin yakalanmasına, sorgulanmasına ve yargılanmasına yönelik herhangi bir girişimde bulunamamışlardır. Bunun nedeni, 14 Ağustos 1974'ten hemen sonra köylerini terk ederek kuzeye kaçmak zorunda kalan Dohni'li kayıp yakınlarının, Kıbrıs'taki olağanüstü durum dolayısıyla, 23 Nisan 2003 tarihine kadar güneye geçememiş olmalarıdır.

23 Nisan 2003 tarihinde kuzeyden güneye ve güneyden kuzeye geçişlerin serbest bırakılmasının ardından, Kıbrıs Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu'nun 30 Nisan 2003 tarihli kararına (Kıbrıs Hükümetinin Kıbrıslı Türklere Yönelik Politikası –Önlemler Paketi-) (Ek 5) binaen, Kıbrıs Cumhuriyeti Resmi Gazetesi'nin 12 Mayıs 2003 tarihli ve 3713 sayılı nüshasında yayınlanan 500 kayıp Kıbrıslı Türke ilişkin liste, Kıbrıs Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı'nın 14 Haziran 2003 tarihinde kuzeyde yayınlanan Kıbrıs Gazetesi'ne (Ek 6) verdiği ilan aracılığıyla bilgimize gelmiştir. Bu ilandaki açıklamalardan hareketle, Dohni'deki kayıpların yakınları olarak bizler, Kıbrıs Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı'nın çağrısına uyarak, 17 Temmuz 2003 tarihinde, "The Cyprus Institute of Neurology"ye başvurarak, kayıp akrabalarımızın kimliğinin belirlenmesi sırasında kullanılmak üzere kan verdik ve imzaladığımız muvafakatnamede (Ek 7) belirtildiği üzere, bize, "Kıbrıs Hükümetinin direkt onayı" ardından kayıplarımızın akibetiyle ilgili olarak verilecek bilgiyi beklemeye koyulduk. Bu bilgilerin bize iletilmesini beklerken, 21.11.2004 tarihli Alithia Gazetesi'nde (Ek. 8), Andreas Dimitriu ile yapılan ve Dohni'deki olaylarla ilgili olan bir röportajın yayınlandığını, 22 Kasım 2004'te, kuzeyde yayınlanan Halkın Sesi Gazetesi'nden (Ek 9) öğrendik.

Röportajın tam metninin çevirisini ise, 27 Kasım 2004 tarihli Yenidüzen Gazetesi'nde (Ek 10) okuduk. Röportajı okuduğumuz zaman, açıklamaları yapan kişinin, olayların gerçekleştirildiği tarihten itibaren, kayıp yakını görgü tanıklarının çeşitli vesilelerle kuzey Kıbrıs'taki yetkili makamlara ve Kayıp Şahıslar Komitesi'ne verdikleri ifadelerde adı geçen Dohnili Andrikko Demetri Melani olduğunu fark ettik. Bu şahsın Dohni'deki olaylarda en azından kayıpların tutuklanması konusunda bir numaralı fail olduğunu kayıp yakınları bundan önce defalarca açıklamışlar ve bu şahsın adını Kayıp Şahıslar Komitesi'ne de vermişlerdi. Ancak bu şahısla ilgili olarak Kıbrıs Cumhuriyeti makamları nezdinde herhangi bir resmi girişimde bulunulmamıştı. Röportajın tamamı okunduğunda, Dohnili Andrikko Demetri Melani'nin kendisinin de, olaylarda kaybolan kişileri "tutuklayan"lar arasında bulunduğunu itiraf ettiği açıkça görülmektedir. Söz konusu şahıs, yalnızca kendinin kaybolan kişileri "tutuklayan"lar arasında bulunduğunu itiraf etmekle kalmamış, genç Türk kızlarına tecavüz eden kişilerin kimler olduklarını bildiğine, "tutuklama"ları yapmak üzere devlet makamlarından emir aldığına ve yapılan her şeyin devlet makamlarıyla birlikte yapıldığına dair açıklamalarda da bulunmuştur. Ayrıca, aynı röportajdan, Andreas Dimitriu'nun en azından "tutuklama" fiilini gerçekleştirirken yalnız olmadığı da anlaşılmaktadır. Ancak kendisi, kendi dışında, yalnızca Stassi isimli birinin adını vermekle yetinmiştir. Görgü tanığı olan kayıp yakınlarının daha önceki ifadelerinden anlayabildiğimiz kadarıyla, bu kişi de Aradippou'lu Stassi'dir. Bununla birlikte, Dimitriu, röportajda, yanında başka kişilerin daha bulunduğunu söylemesine karşın, bu kişilerin kimler olduğunu söylememiştir. Görgü tanıklarının daha önceki ifadelerinden ve bu ifadeler üzerine Kayıp Şahıslar Komitesi tarafından hazırlanan belgelerden hareketle, Andreas Dimitriu ve Stassi dışında bu olaylar içerisinde fail olarak yer alan diğer kişilerin, Dohnili Dakis Demetri Melani, Dohnili Avertis Demetri Melani, Dohnili Georghios Kyriakou, Maronili Akis Taki ve Dohnili Avertis Erodokritou oldukları iddia edilmektedir.

Ağustos 1974'te Dohni'de gerçekleşen olaylar insanlık adına utanç verici türden olaylardır. Bu tür olayların ciddiyetle araştırılması, devletin, vatandaşlarının yaşama haklarını korumak konusundaki ciddiyetinin de göstergesi olacaktır. Bu konuda, gerek görgü tanıklarının ifadelerinden, gerek olaya adı karışan Andreas Dimitriu'nun Alithia Gazetesi'ne yaptığı açıklamalardan hareketle güvenlik güçleri tarafından sorgulanması gereken şahısların kimler olduğu açıkça ortadadır. Bu şahısların sorgulanması ve soruşturma sonucunda elde edilecek bulgulardan hareketle soruşturmanın derinleştirilmesi suretiyle failerin yakalanıp

yargılanması, Kıbrıs Cumhuriyeti'nin taraf olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 2. maddesinde düzenlenen "yaşama hakkı"nın gereğidir. Buna ek olarak, Dohni olayları sırasında kaybolan (ya da öldürülen) yakınlarımızı herhangi bir resmi görevi olmaksızın "tutuklayan" şahısların bu yasadışı fiillerinden dolayı soruşturma başlatılması da, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 5. maddesinin Sözleşme'ye taraf olan Kıbrıs Cumhuriyeti'ne yüklediği bir yükümlülüktür. Ayrıca, belirtmemiz gerekir ki, görgü tanıklarının ifadelerine ve basına yansıyan ifşaata rağmen Kıbrıs Cumhuriyeti yetkili organlarının herhangi bir ciddi girişim başlatmaması ve kayıp yakınları olarak bizlere bu konuda herhangi bir bilgi aktarmamış olmaları, kayıplarımızın akibetini bilmemek dolayısıyla yaşamak zorunda kaldığımız gayriinsani koşulları daha da ağırlaştırmaktadır.

Bu şartlar altında, Kıbrıs Cumhuriyeti yetkili makamlarından talebimiz, yukarıda adı geçen Dohnili Andrikko Demetri Melani, Dohnili Dakis Demetri Melani, Dohnili Avertis Demetri Melani, Dohnili Georghios Kyriakou, Maronili Akis Taki, Dohnili Avertis Erodokritou ve Aradhippou'lu Stassis hakkında zaman geçirilmeden gerekli soruşturmanın yapılması, kayıp akrabalarımızın kaybindan (ya da öldürülmesinden) sorumlu olan kişilerin bir an önce yakalanıp yargılanması ve soruşturmanın akibeti hakkında en kısa süre içerisinde bilgilendirilmemizdir. Saygılarımızla arz ederiz.

2. KKTC'de Yaşayan Türk Asıllı Bulgaristan Vatandaşlarının Serbest Dolaşım Özgürlüğü

Önemli bir çoğunluğu aynı zamanda KKTC vatandaşı da olan KKTC'de yaşayan Türk asıllı Bulgaristan vatandaşlarının, Bulgaristan vatandaşı olmaları dolayısıyla sahip oldukları serbest dolaşım özgürlüğünü kullanmaları, GKRY tarafından, keyfi bir uygulamayla engellenmektedir. Nitekim, bu keyfi uygulama, son Bulgaristan genel seçimlerinde, bu kişilerin Güney Kıbrıs'taki Bulgaristan Büyükelçiliği'ne gidip oy vermelerinin engellenmesi sonucunu doğurmuştur. AB tarafından, 30 Nisan 2004 tarihinde yürürlüğe koyulan Yeşilhat Tüzüğü'nün açık hükümlerine karşın, "yerleşik" oldukları gerekçesiyle serbest dolaşım özgürlüğünden mahrum edilen Türk asıllı Bulgaristan vatandaşları, konuyla ilgili olarak, Vakfa başvurmuşlar ve haklarının aranması için gereğinin yapılmasını istemişlerdir. Bu başvuru üzerine, Vakfın ilgili komisyonu tarafından, GKRY İçişleri Bakanlığı'na verilmek

üzere bir dilekçe hazırlanmıştır. Bu dilekçeye rağmen, GKRY İçişleri Bakanlığı'nın başvuruların serbest dolaşım özgürlüğünü engellemeye devam etmesi durumunda, dilekçeye yanıt süresi geçtikten sonra, GKRY Yüksek İdare Mahkemesi nezdinde girişimde bulunulması ve Yeşilhat Tüzüğü'nün ihlal edildiği gerekçesiyle AB Komisyonu'na başvurulması planlanmaktadır. GKRY İçişleri Bakanlığı'na sunulmak üzere hazırlanan dilekçe aşağıdadır.

**Kıbrıs Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı,
Lefkoşa – Kıbrıs.**

Kuzey Kıbrıs'ta ikamet etmekte olan Türk asıllı Bulgaristan vatandaşları, Kuzey Kıbrıs'la Güney Kıbrıs arasındaki sınır kapılarının açıldığı 23 Nisan 2003 tarihinden beri, Güney Kıbrıs'a geçiş konusunda engellerle karşılaşmaktadırlar. Bu konuda Kıbrıs Cumhuriyeti'nin uygulamasında bir yeknesaklık sağlanamamakta, Güney Kıbrıs'a geçmek için sınır kapılarına giden bazı Bulgaristan vatandaşlarının geçişlerine izin verilirken, bazılarının geçişlerine izin verilmemektedir.

29 Nisan 2004 tarihinde yürürlüğe giren Yeşilhat Tüzüğü'nün 1. maddesindeki tanımlardan hareketle, henüz AB üyesi olmayan Bulgaristan'ın Kuzey Kıbrıs'ta ikamet etmekte olan vatandaşları “üçüncü ülke vatandaşı” statüsündedirler. Yine aynı Tüzüğün “kişilerin sınır geçişleri”ni düzenleyen II. başlığı altındaki “kişilerin kontrolü”ne ilişkin 2. maddesine göre, Kıbrıs Cumhuriyeti, üçüncü ülke vatandaşlarının yasa dışı göçüne karşı mücadele etmek ve kamu güvenliğine ve politikasına karşı herhangi bir tehdidi ortaya çıkararak önlemek amacıyla, sınırı geçen tüm kişileri kontrol etme yetkisine sahiptir. Bu bağlamda, kişilerin sınır geçişlerindeki kontrolün hangi amaçla yapılacağı Yeşilhat Tüzüğü'nde herhangi bir tartışmaya mahal bırakmayacak derecede açık bir biçimde düzenlenmiştir. Bu amacın gerçekleştirilebilmesi için, Tüzüğün 2. maddesinin 3. fıkrasında üçüncü ülke vatandaşlarının sınırı geçebilmesi iki koşula bağlanmıştır. Bunlardan birincisi, sınırı geçecek kişilerin sahip olmaları ve ibraz etmeleri gereken belgelerle igilidir. Buna göre,

sınırı geçecek olan üçüncü ülke vatandaşlarının iki belgeden **birine** sahip olmaları gerekmektedir. Bu belgeler,

a) Kıbrıs Cumhuriyeti tarafından sağlanmış bir oturma izni **ya da**,

b) Geçerli seyahat belgesidir. Geçerli seyahat belgesiyle geçiş yapılacak olması durumunda, eğer **gerekli ise**, Kıbrıs Cumhuriyeti'nin geçerli vizesinin de ibraz edilmesi şarttır.

3. fıkrada bu iki belgenin “ya da” bağlacıyla birbirine bağlanmış olması, bunlardan herhangi birinin yeterli olacağını göstermektedir. O zaman, “geçerli seyahat belgesi”ne sahip olan bir üçüncü ülke vatandaşı, vize gerekli ise, “vize”yle birlikte, gerekli değilse yalnızca geçerli seyahat belgesiyle güneye geçebilecek demektir. 1 Mayıs 2001 tarihi itibarıyla Bulgaristan vatandaşlarının AB ülkelerinde vizesiz dolaşma hakkını elde etmesinin ardından AB aday ülkesi olan Bulgaristan’la Kıbrıs Cumhuriyeti arasında imzalanan vize muafiyetine dair anlaşma çerçevesinde, hangi etnik kökenden geliyor olduklarına bakılmaksızın, tüm Bulgaristan vatandaşlarının Kıbrıs Cumhuriyeti’ne, vize ihtiyacı olmaksızın girme hakları bulunduğu açıktır. Bu durumda, Kuzey Kıbrıs’ta ikamet etmekte olan Bulgaristan vatandaşlarının, herhangi bir vize ibrazına gerek olmaksızın, yalnızca geçerli seyahat belgeleriyle, yani Bulgaristan pasaportlarıyla Güney Kıbrıs’a geçmelerinde herhangi bir hukuki sorun bulunmamaktadır.

Yukarıda değinildiği gibi, herhangi bir yeknesaklık sağlanamamış da olsa, Kıbrıs Cumhuriyeti’nin bu konudaki uygulamasında, güneye geçiş yapmak isteyen bazı Bulgaristan vatandaşlarına, Kıbrıs’a “yasak liman”dan geçiş yaptıkları gerekçesiyle izin verilmemektedir. Oysa Yeşilhat Tüzüğü’nün 2. maddesinin 3. fıkrasında, AB vatandaşlarının ya da üçüncü ülke vatandaşlarının güneye geçiş koşulları arasında, ülkeye yalnızca güneydeki limanlardan girmiş olma koşulu yoktur. Nitekim, Türk asıllı Bulgaristan vatandaşları dışındaki diğer üçüncü ülke vatandaşlarına ve AB vatandaşlarına, Kıbrıs’a hangi limandan girdiklerine bakılmaksızın, güneye geçiş izni verilmektedir. Bu durumda, bir an için, Kıbrıs Cumhuriyeti’nin Türk etnik kökeninden gelen Bulgaristan vatandaşlarına geçiş izni vermemesinin ancak 2. maddenin 3. fıkrasının (b) bendinde yer alan “Kişilerin kamu güvenliğine veya politikasına tehdit oluşturma”sı nedenine dayanabileceği düşünülebilir.

Ancak, bu koşulun geçerliliğinin kabul edilmesi de mümkün değildir. Çünkü, böyle bir tehdit kişilerin etnik kökeninden hareketle değil, ancak tek tek ilgili şahısların yapıp ettiklerinden hareketle belirlenebilecek bir tehdittir. Bu şartlar altında, güneye geçmek isteyen her Bulgaristan vatandaşına, güneye geçişinin “kamu güvenliğine veya politikasına” neden tehdit oluşturduğunun söylenmesi gerekecektir. Bu söylenmeksizin, yalnızca Türk asıllı Bulgaristan vatandaşı olmanın geçişi engellemesi durumunda, Kıbrıs Cumhuriyeti yetkililerinin etnik kökenden hareketle ayrımcılık yaptığı ortaya çıkacaktır ki bunu Avrupa Hukuku temelinde meşru kabul edebilmek kuşkusuz ki imkansızdır.

Güneye geçmeye çalışan Türk asıllı Bulgaristan vatandaşlarına geçiş izni verilmeme sebebi olarak gösterilen son gerekçe, bu vatandaşların kuzeyde “yerleşik” olmaları ve oturma izni almaksızın üç ayı aşkın bir süre Kıbrıs’ta bulunmalarındır. Bu gerekçe, zaman zaman, ülkeye üç aydan daha kısa süre önce gelmiş Bulgaristan vatandaşlarına geçiş izni verilirken de dile getirilmektedir. Bu uygulama, öncelikle, “yasa dışı limandan giriş” gerekçesini geçersiz kılmaktadır. Üç aydan daha kısa bir süre önce adaya gelen Bulgaristan vatandaşlarının, kuzeydeki limanlardan gelmeleri durumunda dahi güneye geçiş iznine sahip olması, buradaki engelin hangi limandan geliş yapıldığıyla ilgisi olmadığını gösterir. “Yerleşik statüsü”nün ise, Yeşilhat Tüzüğü’nde herhangi bir yeri yoktur. Tüzüğün herhangi bir maddesinde, Kıbrıs Cumhuriyeti tarafından “yerleşik” olarak nitelenen insanların Güney Kıbrıs’a geçişlerinin engellenmesinin meşru kabul edilebileceğini gösteren herhangi bir hüküm yer almamaktadır. Kıbrıs’ta üç ayı aşkın bir süreden beri bulunuluyor olmasına karşın, Kıbrıs Cumhuriyeti tarafından sağlanmış bir “oturma izni”ne sahip olunmaması da kuzeyden güneye geçmek isteyen Türk asıllı Bulgaristan vatandaşları açısından bir engel teşkil etmemelidir. Çünkü, Yeşilhat Tüzüğüne göre, “Kıbrıs Cumhuriyeti tarafından sağlanmış bir oturma izni”ni sınırda ibraz etmek ancak geçerli bir seyahat belgesinin ibraz edilememesi durumunda, mutlaka yerine getirilmesi gereken bir koşul olarak ortaya çıkmaktadır. Bunu, Tüzüğün 2. maddesinin 3. fıkrasının (a) bendinde sıralanan iki koşulun birbirine “ya da” bağlacıyla bağlanmış olmasından anlamak mümkündür. Burada sayılan iki koşuldan biri olan “geçerli seyahat belgesi” ibrazının yerine getirilmesi durumunda, ayrıca “Kıbrıs Cumhuriyeti tarafından sağlanmış bir oturma izni”ni de şart koşturmak Tüzüğe açıkça aykırı düşecektir. Kıbrıs Cumhuriyeti’nin kendi mevzuatında bu konuda özel bir düzenleme yapılmış olması da bu

yorumu değiştirmeyecektir. Çünkü, Avrupa Birliği tarafından yürürlüğe koyulmuş olan Yeşilhat Tüzüğü'ne aykırı bir normun içhukukta yürürlükte bulunması durumunda Tüzüğün ilgili normunun kendisiyle çatışan içhukuk normunun uygulamasını durduracağı Avrupa Birliği Hukuku'nda yerleşik bir ilkedir.

Yukarıda aktarılan hukuki gerekçeler çerçevesinde, Kuzey Kıbrıs'ta yaşayan Türk asıllı Bulgaristan vatandaşlarının kuzeyden güneye geçişlerinin Kıbrıs Cumhuriyeti makamlarınca engellenmesinin herhangi bir hukuki açıklaması olamayacağı açıktır. O nedenle, aşağıda imzası olan bizler, bu konudaki yerleşik uygulamanın düzeltilmesini, Türk asıllı Bulgaristan vatandaşlarının güneye geçişlerinin Yeşilhat Tüzüğü çerçevesinde serbest olduğunun karara bağlanmasını ve bu kararın tarafımıza bildirilmesi için gereğinin yapılmasını talep eder, taleplerimizin yerine getirilmemesi durumunda haklarımızı AB Komisyonu ve ulusal yargı organları nezdinde arayacağımızı saygılarımızla arz ederiz.

3. Mülkiyet

Vakfa yapılan başvuruların önemli bir çoğunluğu mülkiyet konusuyla ilgilidir. Başvurular mülkiyet konusunda çalışma yapan komisyon tarafından kabul edilmekte, incelenmekte, birçok başvuru için GKRY Tapu İdaresi nezdinde girişim yapılmakta ve başvuruların tasnifi suretiyle, hangi başvuruların, hangi yargı yollarında, nasıl değerlendirileceğinin belirlenmesi için çalışmalar yapılmaktadır. şu ana kadar Vakfa yapılan mülkiyetle ilgili başvurulardan önemli olduğu ve ses getireceği düşünölenler ekteki iki ayrı tabloda gösterilmektedir. Bu tablolardan birincisi GKRY'nin, ikincisi ise GKRY vatandaşı olan özel kişilerin Kıbrışlı Türklerin mülkiyet haklarına yönelik ihlallerine ilişkindir.

A. Birinci Tabloda Yer Alan Taşınmaz Mallarla İlgili Olarak Açılması Gündemde Olan Davalar

a. Kamulaştırmayla İlgili Davalar

- (i) GKRY'nin kamulaştırma usulüne aykırı biçimde yaptığı kamulaştırmalar. GKRY'nin yaptığı kamulaştırma işlemlerinin herhangi birinde, gayrimenkulleri

kamulaştırılan Kıbrıslı Türklere herhangi bir tebligat yapılmamıştır. Bu kamulaştırmaların bir kısmında basın ilanları yoluyla bildirim yapıldığı iddia edilse bile, önemli bir kısmında basın ilanı da yoktur. Bu usule aykırı kamulaştırma işlemlerinin iptal edilmesi için, GKRY Yüksek İdare Mahkemesi'nde iptal davaları açılması düşünülmektedir. GKRY Yüksek İdare Mahkemesi'nin bu davalarda iptal kararı vermemesi durumunda, bu konuyla ilgili olarak AİHM'ye başvurulacaktır.

- (ii) GKRY'nin tazminat ödemeksizin yaptığı kamulaştırmalar. GKRY, bu kamulaştırmalarla ilgili olarak, tazminatların Kıbrıs sorununun çözümünden sonra ödeneceğini söylemekte ve bu konudaki başvuruları reddetmektedir. Oysa, AİHM'nin yerleşik içtihadına göre, kamulaştırma tazminatlarının derhal ödenmesi gerektiği açıktır. Bu durumda, yüklü bir tazminat gerektireceği öngörülen ve geri alınması açık biçimde imkansız olan bazı taşınmazlara (örneğin havaalanı, liman, baraj) ilişkin kamulaştırmalarla ilgili olarak, GKRY Yüksek İdare Mahkemesi'ne başvurulması düşünülmektedir.
- (iii) Kamu yararına olmayan kamulaştırmalar. GKRY'nin yaptığı bazı kamulaştırmaların kamu yararına değil, özel kişilerin yararına olduğu tespit edilmiştir. Bu tür kamulaştırma işlemlerine karşı iptal davası açılması ve bunların iptal ettirilmesi mümkündür. Bu amaçla, bu tür kamulaştırma işlemlerinin iptali istemiyle GKRY Yüksek İdare Mahkemesi'ne başvurulması düşünülmektedir.

b. Kamulaştırmasız El Atmayla İlgili Davalar

GKRY'nin birçok taşınmaza, herhangi bir kamulaştırma kararı alınmaksızın el attığı ve bu tür taşınmazların üzerine çeşitli inşaatlar yapıldığı tespit edilmiştir. Bu tür müdahalelere karşı, GKRY'deki adliye mahkemelerinde men-i müdahale davaları ve tazminat davaları açılması düşünülmektedir.

c. Köylerin yıkılmasıyla ilgili davalar

Güneyde kalmış bazı Türk köyleri GKRY tarafından yıkılmış ve yerleşim alanı olmaktan çıkarılmıştır. Bu köylerden Yağmuralan orman arazisine dönüştürülmüş, Evretu ise köyün arazisi üzerine kurulan barajın suları altında kalmıştır. Bu iki köyde konutları bulunan Kıbrıslı Türkler Vakfa başvurmuşlardır. Bu başvurularla ilgili olarak, konut ve mülkiyet haklarının ihlali gerekçesiyle ve kullanım kaybından doğan zararın giderilmesi istemiyle tazminat davası açılması düşünülmektedir.

B. İkinci Tabloda Yer Alan Taşınmaz Mallarla İlgili Olarak Açılması Gündemde Olan Davalar

a. Özel Şahıslara Karşı Açılması Gündemde Olan Davalar

Kıbrıslı bir Rumun, kuzeyde kalan bir gayrimenkulünün bir Kıbrıslı Türk tarafından kullanılıyor olması dolayısıyla, müdahalenin men-i ve kullanım kaybından doğan zararın tazmini istemiyle açmış olduğu “Hurma Davası”na benzer nitelikte olan bu tür davaların, çoğunluğu kuzey göçmeni olan ve şu anda Türklere ait arazileri kullanan Kıbrıslı Rumlara karşı açılması düşünülmektedir. Özellikle tablo ikide, ikinci sütunda, ilk iki sırada gösterilmiş olan Kıbrıslı Türklere ait araziler üzerinde yapılmış villaların sahiplerine karşı açılacak davalar için çalışmalar başlatılmıştır.

b. Güneyde Yürürlükte Bulunan Vasilik Yasası (Guardianship Law) Çerçevesinde GKRY’ye Karşı Açılması Gündemde Olan Davalar

Vasilik Yasası uyarınca, güneyde kalmış olan Türk malları GKRY İçişleri Bakanı’nın vesayeti altında kullanılmakta ve bu mallar Kıbrıslı Rumlara kiralanmaktadır. Ancak bu kira sözleşmeleriyle ilgili olarak maliklerin izni ya da rızası alınmamakta, böyle bir iznin ya da rızanın alınabilmesi için herhangi bir girişimde bulunulmamaktadır. Ayrıca, elde edilen kira gelirleri Türk maliklere ödenmemekte ve bu gelirlerin çözümden sonra ödeneceği söylenmektedir. Bu arada “Vasi” tarafından özel kişilerin kullanımına verilen birçok taşınmaz malın kullanım biçimi kullanıcılar tarafından değiştirilmekte ve örneğin tarlaların ya da boş arazilerin üzerine villalar inşa edilmektedir.

GKRY’nin, Kıbrıslı Türklere ait gayrimenkulleri, bazılarının talebine karşın kendilerine iade etmeyerek, onların izni ve rızası olmaksızın, bazı Kıbrıslı Rumlara kullandırıyor olması açıkça mülkiyet haklarının ve konut haklarının ihlali niteliğindedir.

Ayrıca, GKRY'nin bu yöndeki uygulaması açık bir yasa hükmüne dayanmaktadır. O nedenle, AİHM'ye, konut ve mülkiyet haklarının ihlali gerekçesiyle başvurabilmek için iç hukuk yollarının tüketilmesine de gerek yoktur. Bu noktada, doğrudan doğruya AİHM'ye dava açılması için çalışmalar devam etmektedir.

Sonuc

KTİHV'nın kuruluşundan bu yana geçen yedi ay içinde GKRY'nin insan haklarına aykırı uygulamalarıyla ilgili olarak Vakfa yapılan başvurular yukarıda özetlenenlerle sınırlı değildir. Güney Kıbrıs'ta çalışmak isteyen DAÜ mezunlarının diplomalarının tanınmaması, Kıbrıs Cumhuriyeti vatandaşı Kıbrıslı Türk anne ve Türkiye kökenli babanın ya da Kıbrıs Cumhuriyeti vatandaşı Kıbrıslı Türk baba ve Türkiye kökenli annenin çocuğu olan ve Kıbrıs'ta doğan kişilerin vatandaşlık başvurularının reddedilmesi gibi işlemler dolayısıyla Vakfa yapılan başvurular da incelenmeye alınmış ve bu başvuruları değerlendirmek için komisyonlar oluşturulmuştur.

Vakfın bu noktadan sonraki hedefi, yargı yoluna götürülmeye hazır duruma gelmiş konularla ilgili olarak, AİHM ve GKRY mahkemeleri nezdinde davalar açmaktır.